

RELACJA Z KONFERENCJI NAUKOWEJ POŚWIĘCONEJ

"Uznaniu dziecka z perspektywy krajowej, prawnoporównawczej i kolizyjnej"

W dniu 10 marca 2017 roku w gościnnych progach Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego już po raz czwarty odbyła się konferencja naukowa zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe Prawa Cywilnego Uniwersytetu Łódzkiego pod patronatem dr hab. Michała Wojewody. Współorganizatorami byli Oddział Łódzki Stowarzyszenia Urzędników Stanu Cywilnego RP oraz czasopismo Metryka.

Tematem tegorocznej konferencji było **"Uznanie dziecka z perspektywy krajowej, prawnoporównawczej i kolizyjnej"**.

Program konferencji skupiał się na szeroko pojętej instytucji uznania dziecka, obecnie funkcjonującej w Polsce jako uznanie ojcostwa. Przedstawiona tematyka dotyczyła jednak nie tylko uznania ojcostwa w polskim prawie krajowym, ale także wskazywała na instytucje uznania funkcjonujące w państwach obcych. Dlatego obecność prawie dwustu osób, wśród których znaleźli się przedstawiciele MSWiA, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Cyfryzacji, przedstawiciele wielu Urzędów Wojewódzkich, uczelni wyższych a nade wszystko kierowników USC, z pewnością jest powodem do dumy dla organizatorów konferencji.

Pierwszą część konferencji, której przewodniczyła prof. nadzw. dr hab. Beata Giesen z Katedry Prawa Cywilnego Uniwersytetu Łódzkiego otworzył referat dr Małgorzaty Łączkowskiej z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu - **"Przesłanki uznania ojcostwa w polskim prawie rodzinnym"**.

Tematyka referatu obejmowała uznanie ojcostwa jako zdarzenie prawne, które dokonuje się poprzez złożenie oświadczeń wiedzy przez mężczyznę - ojca biologicznego i matkę dziecka przy zachowaniu szeregu wymogów, które nakładają przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Kolejne zagadnienie - **"Odmowa uznania ojcostwa przez kierownika USC. Rejestr uznań"** zaprezentowane zostało w referacie prof. nadzw. dr hab. Anny Sylwestrzak z Uniwersytetu Gdańskiego. Przedstawiona tematyka przybliżyła i wskazuje rolę kierownika USC jako informatora, kontrolera i rejestratora w procesie prawidłowo dokonanej czynności uznania ojcostwa. Bardzo szeroko

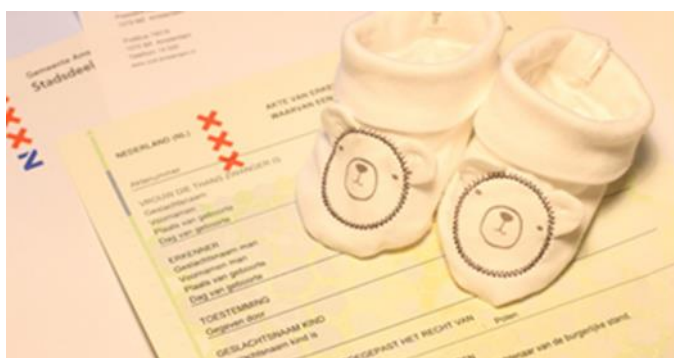
omówiona została problematyka przesłanek odmowy przyjęcia oświadczeń o uznaniu ojcostwa, począwszy od regulujących je przepisów prawnych po samodzielnie dokonaną ocenę przez kierownika USC stanu faktycznego oraz poczytalności osób składających oświadczenia konieczne do uznania. Przypada nam do głębi, iż obecnie obowiązujące przepisy nie wyjaśniają precyzyjnie w jakich okolicznościach kierownik

powinien odmówić przyjęcia oświadczenia o uznaniu. Dlatego w dalszej części wystąpienia, na podstawie art. 73 § 3 k.r.o. jako postulat de lege ferenda, proponuje się poszerzyć przesłanki odmowy o wątpliwości co do możliwości uznania ojcostwa.

Nowe, bardzo ciekawe zagadnienie **"Uznanie ojcostwa w przypadku procedury medycznie wspomaganego prokreacji"** przedstawiła mgr Aneta Papis, zastępca Kierownika USC w Łodzi. Przepisy ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności wprowadziły do kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nowy przepis art.75¹ a z nim nowy rodzaj uznania ojcostwa. Trzeba powiedzieć, że jest to uznanie szczególne, gdyż w omawianym przypadku nie ma jeszcze przedmiotu uznania, a więc dziecka, nie ma nawet dziecka poczętego - nasciturusa. Uznanie następuje bowiem przed zabiegiem przeniesienia męskich komórek rozrodczych do organizmu biorczyni lub zabiegiem przeniesienia utworzonych zarodków do organizmu biorczyni i ma miejsce wtedy gdy mężczyzna, który chce zostać prawnym ojcem dziecka i kobieta potwierdzająca ten fakt, zgłaszają się w tym celu do kierownika USC. Oświadczenia o uznaniu stają się skuteczne, jeżeli dziecko urodzi się w ciągu dwóch lat od dnia złożenia przez mężczyznę oświadczenia.

Jako wieloletni pracownik USC w Łodzi uważam, że omawiany temat jest bardzo złożony, tak w sensie biologicznym, jak i prawnym. Ze względu na krótki okres funkcjonowania ustawy analiza zawartych w niej treści była szczególnie wartościowa z punktu widzenia bieżącej praktyki USC.

Ostatnim wystąpieniem kończącym pierwszą część konferencji było **"Uznanie dziecka w ujęciu prawnoporównawczym"** zaprezentowane przez dr Katarzynę Pfeifer-Chomiczewską z Uniwersytetu Łódzkiego. Rozważania dotyczące uznania dziecka w prawodawstwie państw obcych przedstawione zostały na przykładach wybranych ustawodawstw Europy zachodniej, jak również Ukrainy. Tematyka ta jest o tyle ważna, że dotyczy urodzeń dzieci

pozamałżeńskich, których liczba w ostatnich latach w wielu krajach znacznie wzrosła i w Polsce aktualnie wynosi 25 % ogółu urodzeń (we Francji w 2013 roku wynosiła 60%). W prezentowanych przykładach kilku państw istotną cechą wspólną wydaje się okoliczność, że instytucja uznania jest

skonstruowana podobnie - dotyczy dzieci urodzonych poza małżeństwem. W zakresie uznania dziecka, uznania w przypadku procedury medycznie wspomaganey prokreacji a także surogacji przedstawione zostały porządki prawne w krajach, w których odsetek naszych obywateli jest największy: w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Francji, we Włoszech oraz na Ukrainie. Wykład dr Pfeifer-Chomiczewskiej, zaprezentowany w sposób czytelny i niezwykle sugestywny, znakomicie ukazał kwintesencję przepisów prawnych dotyczących instytucji uznania dziecka w przedstawionych państwach. Dlatego spotkał się z żywym odbiorem wszystkich zgromadzonych.

Moderatorem drugiej części konferencji był prof. dr hab. Andrzej Mączyński.

Jako pierwszy wystąpił dr hab. Piotr Mostowik z Uniwersytetu Jagiellońskiego, który w ramach tematu **"Prawo właściwe dla uznania dziecka"** omówił między innymi kwestie związane z poszukiwaniem, na podstawie rodzimych norm kolizyjnych, systemu prawnego właściwego dla uznania dziecka w sytuacji, gdy sprawa ma charakter międzynarodowy.

Rozważania na temat **"Uznanie dziecka a problematyka obywatelstwa"** przedstawił w swym wykładzie dr hab. Mateusz Pilich z Uniwersytetu Warszawskiego. Oceniając normy kolizyjne w zakresie uznania ojcostwa przypomniał, że zgodnie z polską ustawą p.p.m. właściwe jest prawo ojczyste uznawanego.

Jednocześnie wskazał, że każde z państw samodzielnie ocenia czy dziecko jest jego obywatelem, co zostaje potwierdzone odpowiednim dokumentem urzędowym. Ponadto nakreślone zostały sposoby nabycia obywatelstwa polskiego.

Z kolei referat na temat **"Uznanie ojcostwa przed polskim konsulem i przed organem państwa obcego"** przedstawił mgr Filip Nowak reprezentujący Uniwersytet Łódzki. Referat dotyczył dwóch zasadniczych kwestii: czynności, które są dokonywane poza granicami RP ale przed organami krajowymi- polskim konsulem; oraz czynności dokonywanych bez udziału rodzimych organów, gdy uznanie ma być jednak następnie odnotowane w polskim rejestrze stanu cywilnego.

Ostatnim wykładem zamykającym konferencję był podjęty przez dr hab. Michała Wojewodę temat **"Transkrypcja aktu urodzenia dziecka uznanego za granicą"**. W wykładzie przedstawiona została analiza przypadków uznania dokonanego za granicą, problem oceny zawartości danych w przedłożonych do transkrypcji dokumentach, a także zamknięty katalog negatywnych przesłanek umiejscowienia aktu urodzenia. Omówiona była również klauzula ordre public jako instrument chroniący krajowy system rejestracji stanu cywilnego. Duża część wykładu dotyczyła problematyki określonej w art. 105 § 3 pasc, czyli transkrypcji zagranicznego aktu urodzenia, gdzie jako ojciec figuruje inny mężczyzna niż ten, który jest mężem matki. Wykładowca wskazał na to, że samo ujawnienie w akcie ojca biologicznego, podczas gdy w chwili urodzenia działało domniemanie pochodzenia dziecka od męża matki, nie powoduje obalenia tego domniemania. Zdaniem autora przyjęte w ustawie rozwiązanie jest wadliwe. Omawiany przepis prawa nakłada na kierownika USC obowiązek umiejscowienia aktu, mimo jego niezgodności z obowiązującymi w Polsce zasadami ustalania pochodzenia dziecka.

Ponieważ temat konferencji jest bardzo szeroki uważam, iż nie został on wyczerpany. Samo choćby uznanie ojcostwa w przypadku procedury medycznie wspomaganą prokreacji wymaga bowiem czasu i determinacji w zrozumieniu zagadnienia. Dlatego zapowiedź kolejnej konferencji przyjęłam z zadowoleniem.

A więc do zobaczenia za rok!

Eleonora Woźniak

Inspektor

USC w Łodzi